

Отже, прийняття такого рішення Європейським судом з прав людини істотно вплине на національну судову практику розгляду спорів про участь баби, діда в спілкування з внуком, внучкою, які були усиновлені.

Список бібліографічних посилань

1. Д'ячкова Н. А. Поняття права на виховання. *Проблеми законності*. 2003. № 3. С. 104–109.
2. Сімейний кодекс України : закон України від 10.01.2002 № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135.
3. Про охорону дитинства : закон України від 26.04.2001 № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.
4. ЕСПЧ: усыновление ребенка не всегда прекращает его связь с родными дедушкой и бабушкой // ANTIRAID : сайт. URL: <https://antiraid.com.ua/news/espch-usynovlenie-rebenka-ne-vsegda-prekrashhaet-ego-svyaz-s-rodnymi-dedushkoj-i-babushkoj/> (дата звернення: 10.04.2019).

Одержано 15.04.2019

УДК 347.215(043.5)

Анатолій Святославович СЛІПЧЕНКО,

*викладач кафедри цивільного права та процесу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

МЕТА ЦИВІЛЬНОГО ОБОРОТУ

Не зважаючи на те, що поняття цивільного обороту досить широко застосовується в теорії права, серед дослідників відсутня єдність думок щодо його мети. Одні вважають що він спрямований на перехід від однієї особи до іншої прав та обов'язків. Інші стверджують, що оборот забезпечує динаміку об'єктів цивільного права. Висловлюються також думки, що він: забезпечує зміну суб'єктного складу правовідносин, динаміку останніх; слугує задоволенню потреб учасників цивільних правовідносин тощо.

Разом з тим, аналіз існуючих точок зору дозволяє дійти висновку, що цивільний оборот – це правомірне відчуження або перехід об'єктів цивільного права від однієї особи до іншої.

Наведене поняття вказує на те, що динаміка об'єктів (відчуження їх або перехід) і динаміка прав (перенесення від однієї особи до іншої або припинення в однієї особи та виникнення в іншій) у своїй сукупності і є цивільним оборотом. Тобто, це елементи єдиного механізму (процесу), які дозволяють досягти мети, але не сама мета. Адже мета є бажаною кінцевою точкою певного процесу, стан у майбутньому, який варто, бажано або необхідно досягти, а не сам процес. І розглядати процес (цивільний оборот), як механізм, заради самого процесу (цивільного обороту), як мети, було б помилковим.

Зважаючи на те, що саме блага (об'єкти цивільних прав), завдяки своїм корисним властивостям, здатні задовольняти потреби учасників цивільних

правовідносин, а потреби суспільства та окремих її членів, як правило, перевищують доступну для розпорядження (присвоєння) кількість існуючих благ [1, с. 7], то для того, щоб отримати правомірний доступ до об'єктів, які належать одним, інші вступають з ними у відповідні відносини. В межах цих відносин і відбувається правомірне відчуження або перехід певних благ, що змінює їх стан присвоєності [2, с. 59–63], або, як його ще інколи називають у юридичній літературі, стан належності [3, с. 177–182]. Саме правомірна зміна стану присвоєності (належності), тобто стану, коли щось чуже стає для особи своїм або навпаки – своє стає чужим, створює можливість використовувати ті чи інші предмети матеріального або нематеріального світу для власних потреб, усуваючи від їх використання всіх інших осіб, або надавати цю можливість іншим особам, самостійно визначаючи характер (межі) такого використання [4, с. 14–19].

Очевидно, що правомірний доступ до чужих об'єктів, прагнення для одних зробити їх своїми, а для інших – чужими, тобто зміна стану належності, і є бажаною кінцевою точкою цивільного обороту. Причому, зміна стану присвоєності здійснюється не будь-яким способом, а лише відчуженням або переходом певних благ від однієї особи до іншої. Правомірність же вказує на необхідність юридичного оформлення способів (відчуження або переходу). Таке оформлення відбувається за допомогою або правонаступництва, або правовстановлення [5, с. 95–100].

Таким чином, метою цивільного обороту є зміна стану присвоєності (належності) об'єктів цивільного права.

Визначення мети цивільного обороту дозволяє розглядати його як органічну систему. Адже кожен з її елементів (динаміка об'єктів та динаміка прав) самостійно не здатен досягти правомірної зміни стану присвоєності об'єктів цивільного права, тоді як у їх взаємодії така мета є досяжною.

Список бібліографічних посилань

1. Суханов Е. А. Лекции о праве собственности. М. : Юрид. лит., 1991. 240 с.
2. Слипенченко А. С. Отчуждение и переход объектов гражданского оборота в Украине: соотношение понятий. *Legea și viața*. 2018. № 10/2. С. 100–104.
3. Гелич А. О. Співвідношення понять «об'єкт цивільного правовідношення» та «об'єкт цивільного правонаступництва». *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 177–182.
4. Слипенченко С. О. Поняття «перехід» та «відчуження» у цивільному обороті // Сьомі юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васильовського : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 26 трав. 2017 р.) / упоряд. і відп. ред. І. С. Канзафарова ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2017. С. 14–19.
5. Слипенченко А. С. Конститутивне правонабуття у цивільному обороті. *Право і суспільство*. 2018. № 4, т. 1. С. 95–100.

Одержано 11.04.2019